

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tyrocinium Artis Oratoriæ Sacræ Et Profanæ

Moine, Joseph

Solodori, 1714

3. De secunda parte Pronuntiationis seu de Moderatione gestûs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68834)

ferre hîc juvat ex Quintil. L. II. c. 3. quomodo Græcæ Eloquentiæ princeps Demosthenes suos hujusmodi defectus correxerit. Laborabat linguâ blæsâ & lentâ ; privatim loquens calculo in os ingesto volubiliorem, & ad voces articulandas magis flexilem reddebat. Brevem halitum emendavit, aliquas Periodos pronuntiando, dum celeriter colles arduos conscendebat. Debilitatem vocis roborabat declamando orationes ad litus maris æstuantis, ubi sonitum fluctuum sua voce superare contendebat. Gestum verò stans ante prægrande speculum ordinabat. Ita alii constrictis renibus in densiore sylva declamando suam vocem ad justam firmitatem perduxerunt.

CAPUT III.

De secunda parte Pronuntiationis, seu de moderatione Gestûs.

I. **Q**uid est Gestus ? Resp. Est oris, totiusque corporis decens motus, & ad ea, quæ dicuntur, apta conformatio. Quid Gestus.

II. Quid in compositione totius corporis observandum? Resp. Status ipsius sit erectus, h. e. non antrorsum incurvus, non ad latus inclinatus, multò minùs cathedræ inurbane innixus; sed virilis & gravis, non tamen ita, ut superbiam aliquam sapiat. Itaque levitas Observanda universim.

vitas

vitas motus, & nimia quædam vivacitas actionis dedecet, histrionibus magis propria, quàm sacris Oratoribus. Vice versa corpus non sit rigidum & instar statuæ immobile, sed si motu aliquo sit opus, fiat is cum decentia.

III. Quid universim in Gestu observandum? Resp. I. Varietas, sicut in voce. 2. Ne quid nimium sit, aut nimis exquisitum, aut, ut vocant, affectatum. 3. Quicumque motus, cum sit institutus, ut Oratorem juvet, non aliter est adhibendus, quàm ut animi motus indicet, aut rem, quæ solis verbis non satis exprimeretur, meliùs oculis ipsis subiiciat.

Speciatim
circa caput,

IV. Quid de Capite præcipitur? Resp. I. Non abjectè & seniliter propendeat. 2. Non superbè sit erectum. 3. Non inclinetur in latus, nisi ad languorem exhibendum. 4. Non juveniliter, nec frequenter, moveatur, gyretur, aut agitetur; sed gestum manuum cum aliqua gravitate subsequatur. 5. Confirmamus annuendo. Indignamur caput avertendo. Negamus leniter abnuendo. Dubitamus & admiramur illud paululum erigendo.

Vultum &
oculos,

V. Quomodo Vultus, præsertim Oculi, actionem juvant? Resp. Vultus argumento est conformandus, ita ut in rebus tristibus sit subtristis, in lætis exporrectus, in ira non nihil severior, ad amorem exhibendum blan-

blandior; desiderium & spem quadam aviditate, minas torvitate, &c. præferat. Sed cum oculi sint animi indices, vultus autem ejus imago, dominatus actionis est in oculis, quorum demissione languor, severitate ira, blanditiis amor, dejectione tristitia, aliique Affectus alia eorundem constitutione omnium optimè exprimuntur. Quos Affectus si Orator, ut dixi, in seipso prius excitet, facilè sine præceptis, ipsa natura docente, oculos rebus conformabit. Cic. L. 3. de Orat. n. 221. *Sed in ore sunt omnia. In eo autem ipso dominatus est omnis oculorum. Animi est enim omnis actio, & imago animi vultus est, indices oculi.* Quare ridiculi sunt, qui vultu semper plano & eodem, oculisque vix apertis, aut in unum locum perpetuò defixis, orationem non tam agunt, quàm recitant. Nec dedecet, quamvis facies ordinariè obvertenda sit potiori parti auditorum, aliquando huc, aliàs illuc, ubi minor est frequentia, respicere.

VI. Quid de *Collo, Humeris, Brachiis, & Pedibus* dicendum? Resp. Collum nec contrahatur, nec protendatur, nec rigidum sit & immobile. Humeros jactare, attollere, deprimere, contrahere vitiosum est. Brachia ne deorsum indecorè pendeant. Cubiti nunquam innitantur cathedræ. Non nimis liberè brachia jactentur, sed maneant prope corpus, quando remissè agimus; in contention-

Collum. &c.

tioni-

tionibus liberiùs nonnihil possunt proferri. Sicut bene institutorum est, sinistro non uti, nisi ubi solum dextrum non sufficit, ita in cathedra credatur idem servandum, ubi nihil debet apparere, quod cultiorum oculos possit offendere. Percutere suggestum, aut pedes supplodere, res est, quæ hac ætate improbat, licet olim in usu fuerit.

Manus,

VII. Quæ est actio *Manûs*? Resp. Etiam manûs magna est actio, non tamen assidua, quod quidam ineptè factitant. Circa eam hæc ferè præcipiuntur. 1. Dextrâ ferè solâ in agendo utimur; sinistrâ non nisi tunc, quando vel sola dextra non sufficit, ut cum multitudinem latè diffusam ostendimus, vel cum necesse est monstrare manum dextram, v.g. abscindendam, si sit occasio scandali. Si sermo sit de latere dextro vel sinistro, ut, quòd ad illud in extremo Judicio locandi sint Electi, ad hoc Reprobi, non opus est uti manu sinistrâ, cum hoc officio possit in ostendendo æquè fungi dextra. 2. Motus manûs in quibusdam occasionibus conveniat rei, de qua agitur, v. g. *Attraho, Repello, Exsollo, Deprimo, Vnio, Separo, Misceo, Calum, Terra, &c.* Minimè tamen convenit quævis minuta etiam manibus velut loqui & exhibere. Imò aliqua ridiculè prorsus aut inconvenienter exhiberentur, ut pulsus organi, usus fistulæ, chelys, mallei, &c. 3. Manus, nisi in summis Affectibus, idque ipsum raro,

rò, elevata capitis altitudinem non excedat.
 4. In ostendendis quibusdam attendendum, ne agatur contra iudicium. Utì faceret, qui loquens de Christo crucifixo, Matri Joannem commendante, deorsum manum protenderet: aut qui manus conjungeret, dum idem crucifixus Patrem pro crucifixoribus orans introducit. Et similia, quæ cuivis ratio dicat.

VIII. Quomodo in quibusdam rebus particularibus manus sunt regendæ? Resp. 1. Actio in quibusdam particularibus.
 Ad indicandos numeros, & ad distinguendum inter Incisa, vel inter alia, exporrecta manus à dextro latere ad sinistrum, & rursus à sinistro ad dextrum modico intervallo porrigitur, & quieta sic tenetur, donec v.g. Incisum sit absolutum, volâ vel deorsum vel sursum spectante. Hortensium verò, numeros digitis computantem, videtur Cicero tacitè suggillare; quamvis hic modus aliquibus etiamnum placeat. 2. Malè tribus digitis in volam contractis, ut aliqui solent, actio solo indice & pollice fit. 3. Supplicamus manibus elatis & conjunctis, aut demissis. 4. Adversamur caput in sinistram, & ambas manus sublatas in dextram torquentes. 5. Negamus dextram manum adversam in latus dextrum removentes. 6. Interrogamus eandem modicè sublevando, ita, ut vola dicentem spectet. 7. Urgemus crebra manuum impressione. 8. Confirmamus manu

Q

manu

manu dextrâ pronâ , gravi quodam ac de-
 cente motu depressâ. 9. Timorem exhibe-
 mus manibus sublatis, aliquantum palpi-
 tantibus, & sensim versus pectus retroce-
 dentibus. 10. Irascimur, nonnunquam ma-
 nu in pugnum contracta; aliàs exporrecta,
 & ad latus extenta. Alii suggestum percu-
 tiunt; quàm bene, ipsi viderint. 11. Pœ-
 nitudinem ostendimus vultu mœsto, mani-
 bus ante pectus decussatis, & capite modi-
 cè ad latus vergente. 12. Admiramur ma-
 nibus elatis, utraque vola populum spe-
 ctante, & oculis sursum sublatis. 13. Iron-
 niam prodimus vultu nonnihil ad latus a-
 verfo & subridente, capitéq; leniter annu-
 ente. 14. Hortamur manu aliquantum cava
 & aperta identidem sublata. 15. Mitiga-
 mus manu aliquoties leniter elata, & cum
 quadam gravitate demissa. 16. Multitudo
 manibus disjunctis; paucitas conjunctis &
 cavis ostenditur. 17. Minitamur suspensio
 supercilio, indice elato & aliquoties moto.
 18. Dimittimus averfa manu celeriter mo-
 ta. 19. Prohibemus manu elata & quies-
 cente. 20. Permittimus dextrâ conversâ &
 porrectâ. Quintil. L. 11. c. 3. 21. Deniq;
 cavendæ sunt quædam occupationes ma-
 nuum nugaces, quales sunt crebrò stro-
 phiolum arripere non necessitatis, sed con-
 suetudinis causâ; identidem se occupare in
 manicis,

DE PRONUNTIATIONE. 243

manicis, pileo, capillitio, &c. aliter disponendis. Vitanda etiam, quæcunque nauseam possent creare, ut sæpius tussire aut expuere, &c. Quod quidem aliqui agunt, quoties ipsos memoria deserit, ut interim spatium cogitandi nanciscantur. Nec ægrè causam talium intercapedinum auditores coniiciunt, & tacitè irrident.

Q 2

LI.